

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2020 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Beata Łapińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2020 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku T. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania T. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 15 maja 2019 r. sygn.: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do ustalenia wysokości emerytury T. B. przy uwzględnieniu, iż w poniższych okresach (z wyłączeniem okresu od 02.09.1973r. do 11.09.1974r., kiedy wnioskodawca nie pracował) otrzymywał następujące wynagrodzenia:

- od 07.06.1973r. do 26.04.1974r. – 7,50zł/h,

- od 27.04.1974r. do 27.10.1974r. (wojsko) – 9,50 zł/h,

- od 27.10.1976r. (powrót z wojska) do 31.01.1979r. – 10,50zł/h,

- od 01.02.1979r. do 31.12.1979r. – 12 zł/h,

- od 01.01.1980r. do 31.12.1980r. – 12,50 zł/h,

- od 01.01.1981r. do 31.05.1981r. – 13,70zł/h,

tak aby wysokość emerytury na dzień 29.03.2019r. tj. na dzień ustalenia uprawnień wynosiła 787,95 zł (siedemset osiemdziesiąt siedem złotych dziewięćdziesiąt pięć groszy), zaś na dzień podjęcia wypłaty, tj. na dzień 01.08.2019r. – wynosiła 888,69zł (osiemset osiemdziesiąt osiem złotych sześćdziesiąt dziewięć groszy).

Decyzją z dnia 15 maja 2019 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał T. B. prawo do emerytury od (...) r. przy czym wypłata została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia .

Ustalając wysokość emerytury ZUS przyjął wynagrodzenie minimalne za okres zatrudnienia od 7 czerwca 1973 r. do 1 września 1973 r. oraz od 12 września 1974 r. do 31 maja 1981 r. wynagrodzenie minimalne z uwagi na brak dokumentacji płacowej .

W odwołaniu od powyższej decyzji odwołujący wniósł o przyjęcie wynagrodzeń wyższych niż minimalne .

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania albowiem zeznania świadków nie stanowią środka dowodowego na okoliczność ustalenia wysokości wynagrodzenia . decyzja zatem w ocenie organu rentowego przyznająca emeryturę w kwocie zaliczkowej z w zakresie ustalenia podstawy obliczenia emerytury w kwocie kapitału początkowego wyliczonego zgodnie z uwzględnieniem minimalnego wynagrodzenia został wydana prawidłowo.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny :

T. B. urodził się (...)

W dniu 12 marca 2019 r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. o przyznanie mu prawa do emerytury wnosząc jednocześnie o zaliczeniu mu do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego składników wynagrodzenia za okres od 1 grudnia 1986 do 16 kwietnia 1987 r.

(dowód: wniosek – k. 1 akt emerytalnych i notatka kolegialna – k. 1 akt kapitału początkowego)

Na potrzeby wydania decyzji emerytalnej decyzją z dnia 3 kwietnia 2019 r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego . Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjął zarobki z lat 1973-1982 i ustalił , iż wskaźnik ten wynosi 23,76 %. Uwzględnił przy tym, iż na dzień 1 stycznia 1999 r., skarżący wykazał 7 lat 10 miesięcy i 14 dni okresów składkowych oraz 3 miesiące, 5 dni okresów nieskładkowych .

Za okresy zatrudnienia :

- od 7 czerwca 1973 r. do 1 września 1973 r. , od 12 września 1974 r. do 27 października 1974 r. oraz od 8 października 1976 r. do 31 maja 1981 r. organ przyjął minimalne wynagrodzenie.

Decyzja ta została wysłana skarżącemu w dniu 22 maja 2019 r.

Decyzją z dnia 15 maja 2019 r. ZUS przyznał skarżącemu prawo do emerytury od dnia (...) r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto:

- kwotę składki zaewidencjonowanej na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 31989,90 złotych;

- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego 131.052,51 zł ;

- średnie dalsze trwanie życia 218,40 miesięcy.

Wysokość świadczenia została obliczona poprzez zsumowanie kwoty składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji i kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego.

Ustalona w taki sposób emerytura wyniosła 746,53 zł i była niższa od najniższej emerytury, która wynosiła 1100 zł. Emerytura wnioskodawcy nie została podwyższona, gdyż nie udowodnił on łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 25 lat.

Decyzja została wysłana skarżącemu w dniu 22 maja 2019 r.

(dowód: decyzja z dnia 15 maja 2019 r. – k. 34 akt organu rentowego)

T. B. w okresie od dnia 7 czerwca 1973 r. do dnia 1 września 1973 r. zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) „ jako pomocnik elektromontera w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: świadectwo pracy – k. 5 akt rentowych)

W okresie od 12 września 1974 r. do 31 maja 1981 r. pracował w Przedsiębiorstwie (...) jako elektromonter w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: świadectwo pracy – k. 6 akt sprawy.

W okresie od 7 czerwca 1973 r. do 26 kwietnia 1974 r. otrzymywał on wynagrodzenie w kwocie 7,50 zł za godzinę

(dowód: umowa o pracę z 6 czerwca 1973 r. zawarta w aktach osobowych)

W okresie od 27 kwietnia 1974 r. do 27 października 1974 r. – 9,50 zł za godzinę.

(dowód: umowa o pracę zawarta z 27 kwietnia 1974 r. zawarta w aktach osobowych oraz umowa o pracę z dnia 11 września 1974 r.)

W okresie od 28 października do 27 października 1976 r. T. B. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

(bezsporne)

Po odbyciu służby wojskowej powrócił do E. i od 28 października 1976 r. do 31 stycznia 1979 r. zarabiał 10, 50 zł za godzinę.

(dowód: karta obiegowa zawarta w aktach osobowych)

W okresie od 1 lutego 1979 r. do 31 grudnia 1979 r. otrzymywał on 12 zł za godzinę.

(dowód: angaż z akt osobowych oraz protokół z egzaminu kwalifikacyjnego zawarty w aktach osobowych)

W okresie od dnia 1 stycznia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1980 r. otrzymywał on 12, 50 zł za godzinę.

(dowód : angaż z akt osobowych z 26 lutego 1980 r.)

W okresie od dnia 1 stycznia 1981 r. do dnia rozwiązania stosunku pracy tj. do 31 maja 1981 r. otrzymywał on wynagrodzenie w wysokości 13,70 zł za godzinę.

(dowód: świadectwo pracy z 24 czerwca 1981 r. zawarte w aktach osobowych)

W toku postępowania Sąd zlecił organowi rentowemu hipotetyczne wyliczenie kapitału początkowego z uwzględnieniem za sporny okres wynagrodzenia wynikającego z angaży zawartych w aktach osobowych odwołującego, tj. określonego stawką godzinową .

Wykonując powyższe zarządzenie i dokonując hipotetycznego wyliczenia kapitału początkowego dla celów ustalenia wysokości emerytury, ZUS uwzględnił za okres zatrudnienia odwołującego od 7 czerwca 1973 r. do 31 maja 1981 r.

r. do 31 grudnia 1979 r. w miejsce przyjętego minimalnego wynagrodzenia pracowników wynagrodzenie wynikające z angaży a określone albo według stawek godzinowych. Zgodnie z hipotetycznym wyliczeniem, wysokość emerytury na dzień (...) r. wynosiłaby 787,95 zł , tj. zwaloryzowana kwota składek : 31989,90 zł, zwaloryzowana kwota kapitału początkowego 140098,64 zł średnie dlasze trwanie życia 218,40 m-cy , wartość kapitału początkowego odwołującego na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosła 35022,13 zł.

(dowód: - pismo organu rentowego – k. 16 akt sprawy)

Oceniając zgromadzone dowody Sąd Okręgowy chce podkreślić, iż w dacie składania odwołania skarżący nie dysponował żadną dokumentacją płacową za sporny okres. Dopiero działanie Sądu z urzędu i zwrócenie się do Archiwum pozwoliło na ustalenie wysokości emerytury skarżącego w wysokości nieco wyższej niż ustalonej przez ZUS. Pozwoliła na to zawartość akt osobowych wnioskodawcy, w których znajdowały się zarówno umowy o prace ze stawkami godzinowymi, jak i w każdym roku nowe angaże. Analiza tych akt pokazuje, iż w każdym roku, były podwyższane stawki wynagrodzenia . Sąd Okręgowy uznał, iż brak angażu za 1981 r. nie stoi na przeszkodzie ustaleniu wynagrodzenia za ten rok , albowiem ze świadectwa pracy wnioskodawcy z dnia 24 czerwca 1981 r. wynika , iż ostatnim wynagrodzeniem było kwota 13,70 zł za godzinę. Skoro zatem każdego roku wynagrodzenie godzinowe było podwyższane Sąd uznał, iż za te 5 miesięcy zasadnym będzie przyjęcie właśnie stawki ze świadectwa pracy .

Sąd zatem pozytywie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich forma i treść formalna nie były kwestionowane przez strony postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione, albowiem zdobyte przez Sąd akta osobowe zawierały dokumenty płacowe pozwalające na ustalenie wnioskodawcy wysokości wynagrodzenia dla potrzeb ustalenia wysokości emerytury w sposób korzystniejszy niż przyjęte przez organ rentowy wynagrodzenie minimalne.

Poza sporem jest, iż ubezpieczonemu przysługuje emerytura obliczona według nowych zasad na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Według tego przepisu, emerytura dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy jej obliczenia (art. 25 ustawy) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, ustalone wspólnie dla kobiet i mężczyzn wyrażone w miesiącach. Podstawą obliczenia jest kwota:

- 1) zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego,
- 2) zwaloryzowanego kapitału początkowego ustalanego dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem 1 stycznia 1999 r. opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy (kwota tzw. hipotetycznej emerytury na dzień 1 stycznia 1999 r.) oraz
- 3) środków zewidencjonowanych na subkoncie, o których mowa w art.

40a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ("Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz", K. Antonów (red.), M. Bartnicki, B. Suchacki, M. Zieleniecki, LEX, 2014).

Jak wynika z treści art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 z późn. zm.), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,

z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185. Zgodnie zaś z art. 26 ust. 1 tej ustawy, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty, zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412), są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Jak wynika z § 22 ust. 1 tego rozporządzenia, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1) legitymacja ubezpieczeniowa;

2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Według wcześniejszej regulacji zawartej w § 20 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r. Nr 10, poz. 49 z późn. zm.), środkiem dowodowym mogły być wyłącznie zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych dochodów. Nie budzi zatem wątpliwości, że po zmianie tego rozporządzenia zakres kompetencji organu rentowego w zakresie środków dowodowych został poszerzony o "inny dokument, na podstawie, którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia". Takim innym dokumentem w rozumieniu rozporządzenia są niewątpliwie dokumenty pracownicze zawarte w aktach osobowych, np. umowy o pracę, czy angaże ustalające wysokość wynagrodzenia, w tym godzinową stawkę tego wynagrodzenia. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, to fakt mający istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem udowodniany może być wszelkimi środkami wynikającymi z przepisów Działu III rozdziału 2 kodeksu postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. Nie mają więc zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów (por. wyroki SN: z dnia 7 grudnia 2006 r., I UK 179/06, LEX nr 342283, z dnia 14 czerwca 2006 r., I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257, z dnia 25 lipca 1997 r., II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342 i z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239).

W przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w aktach osobowych, taką jak umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można zatem ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 3 czerwca 2015 r., III AUa 535/14, LEX nr 1781979, wyrok SA we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

W uzasadnieniu wyroku z dnia 14 czerwca 2006 r., I UK 115/06 (OSNP 2007/17-18/257) Sąd Najwyższy stwierdził, że stawka godzinowa jest elementem podstawowym i wyjściowym przy obliczeniu wynagrodzenia za pracę. Skoro znany jest wymiar czasu pracy ubezpieczonego, potwierdzony świadectwem pracy, możliwe jest obliczenie liczby godzin pracy wynikającej z tego wymiaru w każdym kolejnym tygodniu, miesiącu i roku w spornym okresie.

Z uwagi na to, że zachowały się akta osobowe odwołującego ze spornego okresu jego zatrudnienia istniała możliwość uwzględnienia w wysokości emerytury wynagrodzenia wynikającego z treści złożonej w tych aktach dokumentacji.

Reasumując Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy, aby przy ustalaniu wysokości emerytury przyjęła za sporne okresy wynagrodzenia opisane szczegółowo w wyroku a wynikające z akt osobowych ubezpieczonego.

Z tych też względów na podstawie art. 477. 14 § 2 k.p.c orzekł jak w sentencji.